ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝ. ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΤΟ ΣΑΤΥΡΙΚΟΝ "ΑΣΤΥ,,

Ἕνας σταθμὸς στὴ σατυρικὴ μας δημοσιογραφία. Πῶς ἐδημιουργήθη τὸ «Ἄστυ». Τὰ ψευδώνυμα τῶν συντακτῶν του. Ἀγγελίες... ποιημάτων. Ὁ «Ἀέβακοῦμ» καὶ ὁ «Στρεψιάδης». Τὰ «Ψίχουλα». Τὸ λεοντάρι τοῦ Βασιλικοῦ Κήπου καὶ τὸ ἐλεγεῖο του. Οἱ «Χειμώνανθοι» τοῦ Ἰω. Πολέμη. Οἱ ἀγῶνες γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τῆς Μακεδονίας. Ὁ θάνατος τοῦ «Ἄστεως» κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Μέσα στὴ σειρὰ τῶν σατυρικῶν φύλλων τῆς περασμένης γενεᾶς, τὸ «Ἄστυ» κατέχει χωρὶς ἄλλο μιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες θέσεις. Ὄχι μόνον ὁλόκληρη ἡ κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ζωὴ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συγκεντρώνεται, μὲ τὴν εὐθυκρισία τῆς ὅρι στοὺς τόμους του, ἀλλὰ καὶ σπουδαῖο σταθμὸ σημειώνει ἡ χαμηλὴ αὐτὴ ἐφημεριδοῦλα στὴν ἐξέλιξι τῆς σατυρικῆς πρόζας τοῦ στίχου καὶ πρὸ πάντων τῆς γελοιογραφίας στὴ χώρα μας. Ἀκόμα καὶ σήμερα οἱ Ἕλληνες γελοιογράφοι παίρνουν μαθήματα ἀπὸ τὰ ὑποδείγματα τέχνης τοῦ μακαρίτη διευθυντοῦ τοῦ «Ἄστεως» Θέμου Ἀννίνου.

Τὸ «Ἄστυ» ἔχει τὴν ἱστορία του. Ἐξεδόθη τῷ 1885, ὡς συνέχεια τοῦ «Ἀσμοδαίου», ἀπὸ τὸν παλαίμαχο κ. Μπάμπη Ἄννινο, ὁ ὁποῖος ὅμως ἀπὸ τὰ πρῶτα φύλλα ἐκατάλαβε ὅτι χρειάζονταν πολλὰ ἔξοδα καὶ κόποι γιὰ τὴν ἐξακολούθησι τῆς ἐκδόσεός του, καὶ γ' αὐτὸ τὴν ἐξεχώρησε στὸ Θέμο Ἄννινο. Ζωηρὸς ἄνθρωπος ὁ καλλιτέχνης αὐτός, δραστήριος, κατόρθωσε νὰ συγκεντρώσῃ γύρω του τοὺς καλυτέρους λογίους τῆς ἐποχῆς καὶ νὰ δώσῃ στὸ φύλλο τὸν ἐφάμιλλο Εὐρωπαϊκῆ. Στὶς στῆλες του ἔγραψαν ἀρθρίδια σατυρικά, σημειώματα καὶ στίχους οἱ Γ. Σουρῆς, Γ. Λορεντζάτος, Δημ. Κόκκος, Μιχαὴλ Μητσάκης, Κ. Παλαμᾶς, Εὐάγγ. Κουσουλάδος, Μπάμπης Ἄννινος, Θεόδ. Βελλιανίτης, Δημ. Καχλαμάνος καὶ ἄλλοι. Ὅλοι αὐτοὶ ἔγραφαν μὲ διάφορα ψευδώνυμα, τὰ ὁποῖα μάλιστα ἐτυπώνονταν τσιγκογραμμένα ὡς ἱστογραφές. Τὰ συνηθέστερα ἦσαν : *Ἀέβακούμ, Στρεψιάδης, Κόθορνος, Ρακοσυλλέκτης, Κράκ, Ἡρώδης ὁ Ἀττικός, Ἀστυνόμος, Γκεριέ, κλπ.*

Στὸ «Ἄστυ» ἡ Μοῦσα τοῦ Σουρῆ λάμπει μὲ ὅλη τὴ φρεσκάδα τῆς νειότης της. Ἰδοὺ π. χ. τὸ «Μέτρημα» :

Παλεύουνε τὰ κόμματα, μουγκρί-
(ζουν τὰ θηρία
βελάζουνε τὰ πρόβατα καὶ πᾶν ἐδῶ
(κι' ἐκεῖ,
τὸ ἕνα κόμμα βγάζει δυό, τὰ δύο
(βγάζουν τρία,
κεῖ ἀρχινᾶ τὸ μέτρημα κ' ἡ ἀριθ-
(μητική.

Μετρᾶ καὶ ὁ Χαρίλαος, μετρᾶ κ' ὁ
(Δεληγιάννης,
μετροῦν κ' οἱ δυὸ στὰ δαχτυλα καὶ
(χάσκουν σὰν χαζοί,
κι' ὁ Παπαμιχαλόπουλος, ὁ φοβερὸς
(τσοπάνης
βρίσκει πὼς ἔχει πιὸ πολλὰ κ' ἀπὸ τοὺς δυὸ μαζύ!

Μετρῶ κ' ἐγὼ μαζὺ μ' αὐτοὺς κ' ἡ κεφαλή μου σπάζει,
μὰ τίποτ' ὠτ' τὸ μέτρημα δὲν ἠμπορῶ νὰ βγάλω,
καὶ ἡ Πατρὶς τοὺς ἀριθμοὺς ἀκούει καὶ κυττάζει
καὶ δίνει π έ ν τ ε τοῦ ἑνὸς καὶ δ έ κ α εἰς τὸν ἄλλο!

Ὅταν ὁ Χαρίλαος Τρικούπης ἔβαλε φόρους στὰ διάφορα εἴδη καταναλώσεως — ἐξ οὗ καὶ ὀνομάσθη «φορομπήχτης» — ἐφορολόγησε βαρύτερα τὴ ζάχαρη, τὸ πετρέλαιο, τὰ σῦκα, κ' ἔκανε μονολόγο τοῦ Κράτους τὸν κανόνο. Καὶ ὁ «Κόθορνος» (Μ. Μητσάκης) τοῦ «Ἄστεως» ἔγραψε τότε :

Φορολογῶν τὴ ζάχαρη, φορολογῶν τὰ σῦκα
Ὅλη τοῦ περισσεύματος μᾶς ἔκοψε τὴ γ λ ύ κ α.

Ἐξέθεσε ὁ Χαρίλαος τὰ σχέδιά του ἐκτενῶς
Κι' ἔδειξε πὼς ἡ βάσις των θὰ εἶνε πάντοτε... κ α π ν ό ς!

Σὲ ἄλλο ὅμως φύλλο ἔγραψε :

Κι' ἂν ἀκριβαίνῃ ἡ ζάχα-
(ρη, καμαρωτή μου φίλη,
Ἐγὼ δὲν δίνω ἕναν παρᾶ-
(ἔχω τὰ δυό σου κείλη!

Ἄλλος συνεργάτης τοῦ «Ἄστεως», ὁ «Ὁδοκαθαριστής», τὸ χειμῶνα τοῦ 1887 — ποὺ ἦτανε ἐξαιρετικὰ δριμὺς — ἔδινε «Χειμωνιάτικες Συμβουλὲς» στοὺς ἀναγνῶστες. Ἰδοὺ μερικές :

«Μὴ δίνετε τὸ χέρι σας σὲ ἀνθρώπους διακρινομένους διὰ τὴν ψ υ χ ρ α ι μ ί α ν των.

»Μὴν περνᾶτε οὔτε ἐξ ἀποστάσεως ἀπὸ τὸν Ἄρειο Π ά γ ο.

»Προσπαθεῖτε νὰ συναναστρέφεσθε ἀνθρώπους ἔχοντας π ῦ ρ... ἐν τῇ καρδίᾳ.

»Χειροκροτεῖτε ὅλα τὰ θεατρικὰ ἔργα, ἀκόμη καὶ τὰ Ἑλληνικὰ τοιαῦτα. Ἔτσι θὰ... ζεσταίνετε τὰ χέρια σας.

»Προσπαθῆτε νὰ θ ε ρ μ α ί ν ε σ θ ε ἐκ πατριωτικῶν ἢ οἱουδήποτε ἄλλου εἴδους αἰσθημάτων. Εἶνε ἡ οἰκονομικωτέρα θέρμανσις», κλπ.

Νόστιμα ἦσαν καὶ τὰ ἐπιγράμματα τοῦ «Γκεριέ» (Ι. Πολέμη), τὶς Ἀπόκριες τοῦ ἴδιου ἔτους :

ΜΑΣΚΑΡΑΔΕΣ

Χίλιοι - μύριοι μασκαράδες μέσ' στοὺς δρόμους τριγυρνοῦν
Καὶ μπροστὰ στὸ K o μ ι τ ᾶ τ ο ν καμαρώνουν καὶ περνοῦν
μὲ λαχτάρα καὶ μὲ βία
γιὰ νὰ πάρουν τὰ βραβεῖα.
Κι' ἐγὼ εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου σὰν τοὺς
(εἶδα μιὰ φορά:
Ἂν ἀρχίσουν νὰ βραβεύουν τὸν κα-
(θένα μ α σ κ α ρ ᾶ,
θὲ νὰ πάρουν δίχως βία
ὅλ' οἱ Ἕλληνες βραβεῖα!

* * *

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, στὸ Βασιλικὸ Κῆπο ὑπῆρχε ἕνα μεγαλοπρεπέστατο λεοντάρι τῆς Ἀφρικῆς, κλεισμένο σ' ἕνα τεράστιο κλουβί. Οἱ ἐπισκέπται τοῦ Κήπου χάζευαν ὅλη τὴν ἡμέρα μπροστά του καὶ τὴ νύχτα οἱ διαβάται τῆς ὁδοῦ Ἡρώδου ἄκουγαν τὰ μουγκρίσματά του. Τὸ λεοντάρι αὐτὸ τόχε στείλει δῶρο στὸ Βασιλέα Γεώργιο ὁ τότε Βασιλεὺς τῆς Ἀβησσυνίας Ἰωάννης ὁ Β'. Στὰ 1886 — τὴν ἐποχὴ δηλ. ποὺ ἑτοιμαζότανε ἡ Ἑλλὰς γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τῆς Μακεδονίας — τὸ δημοφιλὲς λεοντάρι ἐψόφησε. Καὶ τὸ «Ἄστυ» ἐδημοσίευσε μακρὺ ἐλεγεῖο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο παίρνουμε τ' ἀκόλουθα χαρακτηριστικὰ τετράστιχα :

Τὸ λιοντάρι ἔχει πεθάνει
στὸ περιβόλι μας ἐκεῖ.
Ποιὸς τοὔγραφε πὼς θένα κάνῃ
τέτοια ζωὴ τυραννική ;

Μοῖρα σκληρὴ μέσ' στὴ γενιά του
τὸ καταράστηκε μὲ βιά,
νὰ χάσῃ τὴν ἐλευθεριά του
καὶ νὰ πεθάνῃ στὴ σκλαβιά.

Τοὔστησαν βρόχια μιὰν ἡμέρα
τὸ πιάσαν ἔτσι μοναχό,
καὶ μᾶς τὸ φέραν ἐδῶ πέρα
νὰ τυραννιέται τὸ φτωχό.

Θυμάταν τ' ἄγρια τὰ μέρη
ποὺ πόδι ἀνθρώπου δὲν πατεῖ,
θυμόταν τὸ χρυσό του ταῖρι,
μιὰ λέαινα καμαρωτή.

Ἔτσι καὶ σέ, δίχως αἰτία,
σ' ἔκαναν ταῖρι στὴ σκλαβιά,
καὶ σ' ἔκλεισε ἡ Διπλωματία
σὲ σιδερόφραχτα κλουβιά!

* * *

Ὁ Θεόδ. Δεληγιάννης
(Γελοιογραφία τοῦ Θ. Ἀννίνου στὸ «Ἄστυ»)

Ὁ κόσμος γύρω τὸ κυττοῦσε
στὸ σιδερένιο του κλουβί,
κι' αὐτὸ στὸ νοῦ του ἐρωτοῦσε
τί θέλουν τοῦτοι οἱ παλαβοί;...

Ἀξίζεις ὅ,τι κι' ἂν σοῦ ποῦνε,
εὐλογημένη Ἐλευθεριά...
Οἱ ἄνθρωποι μὲ σένα ζοῦνε,
μὲ σένα ζοῦν καὶ τὰ θεριά!

Πατρίδα μου, γλυκειὰ Πατρίδα,
δὲν ἔχεις ὄψι ἑνὸς θεριοῦ,
μὰ σὲ θυμήθηκα σὰν εἶδα
τὸ θάνατο τοῦ λιονταριοῦ.

Ὁ τίτλος τοῦ «Ἄστεως»

Ὅταν ἀργότερα ὁ Σουρῆς ἔβγαλε δική του ἐφημερίδα, ἐξακολούθησε ἐν τούτοις νὰ συνεργάζεται καὶ στὸ «Ἄστυ». Ὅταν μάλιστα ἐπρόκειτο νὰ ἐκδώσῃ σὲ δυὸ τόμους τὰ ποιήματά του, ἐδημοσίευσε σχετικὴ ἀγγελία

στὸ «Ἄστυ» καὶ μάλιστα σὲ στίχους. Ἰδοὺ δυὸ τετράστιχα ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ ἀγγελία :

...Καὶ ὅποιος ἔχει ὄρεξι συνδρομητὴς νὰ γίνῃ
τὴ συνδρομή του ἐμπροστὰ ἀ ρ ζ ὰ ν κ ο ν τ ὰ ν νὰ δίνῃ,
ἀλλέως — μὴ πρὸς βάρος του καὶ κακοφανισμόν του —
θὰ σβύνεται καὶ τ' ὄνομα καὶ τὸ ἐπώνυμόν του.

Γι' αὐτὰ καὶ ἄλλα, κύριοι, σᾶς λέγω ἐν τιμῇ
πὼς συνδρομὰς δὲν δέχομαι χωρὶς προπληρωμή.
Πληρώνετε τοὺς ποιητάς, γιὰ ὄνομα Θεοῦ !
Εἶπα... Γεώργιος Σουρῆς, συντάκτης τοῦ «Ρωμηοῦ».

Μετὰ τρεῖς μῆνες ὁ Ἰωάννης Πολέμης, προκειμένου νὰ ἐκδώσῃ κ' αὐτὸς ποιητικὴ συλλογή, ἐδημοσίευε τὴν ἀχόλουθη ἀγγελία :

Ὅσα στιχάκια ἔχω γραμμένα
μικρά, μεγάλα ἀπὸ καιρό,
θενὰ τὰ βγάλω ἑνωμένα
σ' ἕνα βιβλίο, ὅλα σωρό.

Λοιπόν, ἂν θέλετε νὰ δῆτε
πῶς σκέπτονται οἱ ποιηταὶ
στοὺς «Χειμωνάνθους» μου γενῆτε
εὐθὺς - εὐθὺς συνδρομηταί.

Ἀλλὰ καὶ σοβαρὰ ἄρθρα ἐδημοσίευε τὸ «Ἄστυ» στὶς μεγάλες ἐθνικὲς περιστάσεις. Π. χ. μετὰ τὸ ἀτύχημα τῆς Κούτρας, τὸ Μάϊο τοῦ 1886, ἔγραφε :

«Ἀτυχέστερον Ἔθνος τοῦ Ἑλληνικοῦ δὲν ὑπάρχει βεβαίως ἐπὶ τοῦ κόσμου!... Μετὰ ἑξηκονταετῆ βίον, τὴν ὥραν τῆς ἐνεργείας, εὑρέθη ἀνίκανον, οὐ μόνον μέγα τι νὰ διαπράξῃ, ἀλλὰ καὶ τὴν τιμὴν του κἀν νὰ σώσῃ. Διπλωματικῶς, ἀντὶ δαφνῶν συνέλεξε λ ά χ α ν α καὶ στρατιωτικῶς, ἀντὶ θριαμβευτικοῦ τροπαίου, ἔστησεν εἰς τὰ σύνορα μνημεῖον αἰωνίου αἴσχους: τὴν Κούτραν».

* * *

Στὸ «Ἄστυ» δημοσιεύονταν τακτικὰ καὶ μιὰ στήλη μὲ τὸν τίτλο «Ψίχουλα» καὶ τὴν ὑπογραφὴ «Ἀστυνόμος». Μερικὰ ἀπὸ τὰ ψίχουλα αὐτὰ ἦσαν νόστιμα. Π. χ.:

«Ἐντὸς τῆς κάλπης ἑνὸς τῶν ὑποψηφίων τοῦ νομοῦ Εὐβοίας εὑρέθησαν ἀντὶ σφαιριδίων... κόπρος αἰγός!... Ἡ χρῆσις τοῦ νέου τούτου καὶ ὅλως πρωτοφανοῦς ἐκλογικοῦ ἔθους, ἀποδεικνύει τρανῶς ὅτι οἱ Ἕλληνες ἤρχισαν νὰ κατανοῶσι τὴν ἀληθῆ σημασίαν τῆς ψήφου των».

* * *

Καὶ μιὰ Ἄφιξις :

«Ἀφίκετο ἐκ Μεσενικόλα κόκκινος - κόκκινος καὶ δροσερός, ἐπὶ ἡμόνου, ὁ ἀναπητὸς φίλος διευθυντὴς τῆς «Μάστιγος» κ. Δημήτριος Κοτρότσης, κομίζων ἐπὶ τῶν δύο δισακκίων του χαρὰν μὲν εἰς τοὺς φίλους του καὶ λύπην εἰς τοὺς ἐχθρούς του».

* * *

Ἡ ἔκδοσις τοῦ σατιρικοῦ «Ἀστεως» διεκόπη στὸ τέλος τοῦ 1889. Στὰ 1900 ἄρχισε νὰ βγαίνῃ ὡς μεγάλη πολιτικὴ ἐφημερίς. Τὴν ἔκδοσι τοῦ νέου τούτου «Ἀστεως» ἀνέλαβον οἱ Θέμις Ἄννινος, Γ. Δροσίνης καὶ Δημ. Κακλαμάνος. Στὴν ἀρχὴ συνεργάσθησαν στὸ «Ἄστυ» καὶ οἱ Θεόδ. Βελλιανίτης, Γεώργιος Πόπ, Στέφ. Στεφάνου καὶ ἄλλοι. Κατὰ τὸ 1907 τὸ «Ἄστυ» ἔπαψε νὰ ἐκδίδεται. Γιὰ μερικὰ ἔτη ἀρχισυντάκτης του ἦταν ὁ Ἐμμ. Ρέπουλης.

Ο ΧΑΛΚΕΝΤΕΡΟΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΔΟΞΑΣΙΕΣ ΤΗΣ ΚΥΘΝΟΥ

Ὅταν κανεὶς φταρνίζεται στὴ νῆσο Κύθνο, ἅμα εἶνε κληρικός, οἱ σύντροφοί του πρέπει νὰ τοῦ ποῦν: —«Σωτηρία!», ἅμα δὲ εἶνε λαϊκός: —«Γειά σου!». Ἂν φταρνιστῇ κανεὶς καθὼς μιλάει, οἱ σύντροφοί του πρέπει νὰ τοῦ ποῦν: —«Γειά σου κ' ἀλήθεια λές». Ἂν φταρνιστῇ κανεὶς τὴν Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς, πρέπει νὰ σχίσῃ σὲ μιὰ ἄκρη τὸ πουκάμισό του γιὰ νὰ μὴν τοῦ τύχῃ κανένα κακό.

Ὅταν «σπαράξῃ», χτυπάῃ δηλαδή, τὸ μάτι ἑνὸς ἀνθρώπου, σημαίνει ὅτι κάποιον περιμένει καὶ ἀδημονεῖ γιὰ τὸν ἐρχομό του. Ὅταν βοιζοῦν τ' αὐτιά σου, ἐξάπαντος κάπου γίνεται λόγος γιὰ σένα.

Ἂν αἰσθάνεται κανεὶς φαγοῦρα στὸ δεξὶ του χέρι, θὰ λάβῃ γράμμα. ἂν στὸ ἀριστερό, θὰ λάβῃ χρήματα.

Ὅταν ἀπὸ τὴ φωτιὰ βγαίνουν δυνατὲς σπίθες, αὐτὸ σημαίνει ὅτι κάποιος ξένος θἐρθῇ στὸ σπίτι.

Ἅμα χύνεται κρασὶ ἀπάνω στὸ τραπέζι τὴν ὥρα ποὺ τρῶν οἱ νοικοκυραῖοι, αὐτὸ εἶνε σημεῖο ἀφθονίας καὶ πλούτου.

Ἂν γίνῃ στὸ σπίτι καμμιὰ ζημιὰ τὴν Πρωτοχρονιά, εἶνε κακὸ σημάδι γιὰ τὸ σπίτι καὶ προμηνάει δυστυχία.

Ὅταν λαλήσῃ καμμιὰ κότα σὰν πετεινὸς ἢ οὐρλιάξῃ ὁ σκύλος ἢ λαλήσῃ κανένα νυχτοπούλι, τότε οἱ νοικοκυραῖοι, γιὰ ν' ἀπομακρύνουν τὴ συμφορὰ ποὺ τοὺς ἀπειλεῖ, πρέπει νὰ καταρασθοῦν τὸ ζῶο μὲ τὴ φράσι «νὰ φάῃ τὸ κεφάλι του»!...

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΘΡΥΛΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

ΤΟ ΓΚΡΕΜΙΣΜΑ ΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

Ἕνα παλαιὸ ἀπάνθρωπο ἐθιμο. Ὁ γκρεμὸς τῶν γερόντων. Πῶς σκότωναν τὰ παιδιὰ τοὺς πατέρες τους. Καὶ πῶς σταμάτησε τὸ κακό. Τὰ λόγια τοῦ ἐτοιμοθανάτου. Τὸ στοίχημα τοῦ βασιλιᾶ. Ὁ γερος ποὺ τὴ γλύτωσε. Πῶς ἔσωσε τὸν τόπο ἀπ' τὴν ἀρρώστια. Εἶνε καὶ γέροι χρήσιμοι, πιὸ πολὺ ἀπ' τοὺς νέους μάλιστα κ.τ.λ.

Μιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρό, ὅταν γερνοῦσε κανείς, τὸν ἔπαιρναν τὰ παιδιά του, τὸν πήγαιναν σ' ἕναν γκρεμὸ καὶ τὸν ἐγκρέμιζαν κάτω!

Μιὰ μέρα ἕνας γυιὸς πῆρε τὸ γέρο πατέρα του νὰ πάῃ νὰ τὸν ρίξῃ στὸν γκρεμό. Σὰν ἐφτάσανε στὴν ἄκρη τοῦ γκρεμοῦ, τοιμάστηκε ὁ γυιὸς νὰ ρίξῃ τὸ γέρο κάτω, δεμένον καλὰ μ' ἕνα σχοινί. Τότε ὁ γέροντας εἶπε στὸ γυιό του :

— Γυιέ μου, λύσε με καὶ κράτησε τὸ σχοινί. Θὰ σοῦ χρειαστῇ ὅταν θὰ σὲ γκρεμίσουν καὶ σένα τὰ παιδιά σου. Ἐγὼ πέφτω καὶ λυτός...

Σὰν τ' ἄκουσεν αὐτὸ ὁ γυιός, μετανόησε καὶ δὲν ἔριξε στὸν γκρεμὸ τὸν πατέρα του, γιὰ νὰ μὴν τὸν γκρεμίσουν κ' αὐτὸν τὰ παιδιά του, κ' ἔτσι σταμάτησε τὸ γκρέμισμα τῶν γερόντων.

* * *

Λένε ὅμως πὼς ἔχει καὶ μιὰ ἄλλη αἰτία ποὺ σταμάτησε ἡ κακὴ αὐτὴ συνήθεια.

Μιὰ φορὰ ἕνας βασιλιᾶς κάλεσε τὸ λαό του γιὰ νὰ δοκιμάσῃ ποιός εἶνε ὁ ἐξυπνότερος στὴ χώρα του, καὶ τοὺς ἔβαλε ἕνα στοίχημα :

—Θὰ σταθῆτε, τοὺς εἶπε, τὸ πρωὶ καὶ θὰ κυττάζετε ὅλοι κατὰ τὴν ἀνατολή. Ὅποιος πρωτοΐδῃ τὸν ἥλιο καὶ τὸ πρωτοπῇ, θὰ πάῃ, ὡς πιὸ ἐξυπνος, γυναίκα του τὴ βασιλοπούλα».

Ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ τόπου εἶχε σπίτι του κρυμένο τὸ γέρο πατέρα του, γιατὶ δὲν ἤθελε νὰ τὸν γκρεμίσῃ, ὅπως ἦταν τὸ συνήθειο, καὶ γιατὶ ὁ γέρος του τοῦ ἔλεγε πάντα :

—Γυιέ μου, ἂν δὲν ἔχῃς γέρο, δῶσε ὅ,τι ἔχεις καὶ ἀγόρασε ἕναν νὰ σὲ συμβουλεύῃ.

Σὰν μπῆκε τὸ στοίχημα τοῦ βασιλιᾶ, πῆγε ὁ γυιὸς στὸν πατέρα του γιὰ νὰ τὸν ὁρμηνέψῃ τί νὰ κάμῃ γιὰ νὰ δῇ πρῶτος τὸν ἥλιο καὶ νὰ κερδίσῃ αὐτὸς τὴ βασιλοπούλα, γιατὶ βέβαια ὅλοι θὰ τὸν ἔβλεπαν μὲ μιᾶς ὅταν θ' ἀνέτελλε κ' ἔτσι δὲν θὰ κέρδιζε κανείς.

Ὁ γέρος τότε τοῦ εἶπε :

—"Ὅλοι, παιδί μου, θὰ κυττάζουν κατὰ τὴν ἀνατολή, μὰ σὺ νὰ κυττάζῃς κατὰ τὴ δύσι, στὶς κορυφὲς τῶν πιὸ ψηλῶν βουνῶν. Ἐκεῖ θὰ πρωτοδῇς τὸν ἥλιο ὅταν βγαίνῃ κ' ἔτσι θὰ κερδίσῃς.

Κι' ἔτσι, ὅπως εἶπε ὁ γέρος, ἔγινε.

Ὅλοι περιμένανε τὸ πρωὶ τὸν ἥλιο νὰ βγῇ ἀπὸ τὴν ἀνατολή. Ἐκεῖνος ὅμως κύτταζε τὴ δύσι καὶ εἶδε πρῶτος τὶς ἀχτίδες νὰ χτυποῦν πάνω στὰ ψηλὰ βουνά, πρὶν ἀκόμα φανῇ τὸ ἄστρο τῆς ἡμέρας, ὅπως γίνεται πάντα.

—Νάτος ὁ ἥλιος! Βγῆκε στὴν κορυφή! φώναξε ἀμέσως, κ' ἔτσι κέρδισε τὸ στοίχημα.

Ὁ βασιλιᾶς ἀναγνώρισε τὴν ἐξυπνάδα του καὶ τὸν ἔκαμε γαμπρό του, μὰ δὲν μποροῦσε νὰ πιστέψῃ πὼς αὐτός, μοναχός του, εἶχε καταλάβει πὼς ἔπρεπε νὰ κυττάῃ κατὰ τὸ βουνό, στὴ δύσι, γιὰ νὰ πρωτοΐδῃ τὸν ἥλιο. Τὸν ρώτησε λοιπὸν νὰ τοῦ ἐξηγήσῃ πῶς τὸ σκέφτηκε αὐτό.

Ἐκεῖνος στὴν ἀρχὴ ἔλεγε στὸ βασιλιᾶ πὼς τὸ σκέφτηκε μοναχός του, μὰ στὸ τέλος εἶπε τὴν ἀλήθεια καὶ διηγήθηκε πὼς εἶχε κρυμένο τὸν πατέρα του γιὰ νὰ μὴν τὸν γκρεμίσῃ, καὶ πὼς ἐκεῖνος τὸν ὁρμήνευψε τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ.

Ἀπὸ τότε ὁ βασιλιᾶς κατάλαβε ὅτι εἶνε πολὺ χρήσιμοι οἱ γέροι στὴν πολιτεία, καὶ διάταξε νὰ μὴν τοὺς γκρεμίζουν πειά.

* * *

Σχετικὰ μὲ τὸ γκρέμισμα τῶν γερόντων διηγοῦνται καὶ τὴν ἀχόλουθη ἱστορία :

Μιὰ φορὰ πῆρε κάποιος τὸ γέρο πατέρα του καὶ πῆγε καὶ τὸν ἔριξε στὸ γκρεμό. Ὁ γέρος, πέφτοντας στὸ τρομερὸ βράχῳρο, πάστηκε ἀπὸ ἕνα θάμνο καὶ γλύτωσε. Κρύφτηκε τότε σ' ἕνα σπήλαιο καὶ ζοῦσε μὲ ἄγρια χόρτα, ὥσπου, ὕστερ' ἀπὸ καιρό, ἔπεσε στὸν τόπο μιὰ βαρειὰ ἀρρώστεια ποὺ κανένας δὲν ἤξερε νὰ τὴν γιατρεψῃ. Οἱ ἄνθρωποι πέθαιναν δέκα - δέκα κ' ἦσαν ὅλοι ἀπελπισμένοι. Ἔξαφνα παρουσιάστηκε ὁ γέρος καὶ τοὺς συμβούλευψε τί νὰ κάνουν γιὰ νὰ γλυτώσουν ἀπ' τὴν ἐπιδημία. Ἡ συμβουλές του τοὺς γλύτωσαν πραγματικῶς κ' ἀπὸ τότε τὸ πῆραν ἀπόφασι νὰ μὴν γκρεμίζουν πειὰ τοὺς γέρους ποὺ εἶνε τόσο χρήσιμοι στὴν πολιτεία, γιατὶ ξέρουν πολὺ περισσότερα ἀπὸ τοὺς νέους...